Σημασιολογικός Ιστός και Ευφυείς Εφαρμογές

Εργασία Β: Τσίγκας Αντωνιος - 2852- OWL- Σαρρή Ευθυμία - 3124

Github repository: https://github.com/atsigkas/SemanticWeb_SecProj_OWL

Εισαγωγή

Στα πλαίσια της δεύτερης εργασίας μεταβάλλαμε και εμπλουτίσαμε την οντολογία "CoffeeShop" με στόχο να ενσωματώσουμε κάποιες από τις δομές της OWL. Συνοπτικά, χρησιμοποιήσαμε αντίστροφες και συναρτησιακές ιδιότητες, πραγματοποιήσαμε αλλαγές σε κάποιες κλάσεις ώστε να ενσωματώσουμε περιορισμούς κλάσεων και προσθέσαμε μία νέα κλάση ώστε να αναπαραστήσουμε μία μεταβατική ιδιότητα. Ακόμη, χρησιμοποιήσαμε την τομή κλάσεων ώστε να ορίσουμε μία νέα κλάση ενώ μέσω των περιορισμών υλοποιήσαμε έμμεσα ισοδυναμίες κλάσεων.

Η πρώτη εργασία του μαθήματος αφορούσε την μοντελοποίηση ενός καφέ-μπαρ. Υπενθυμίζουμε ότι η οντολογία καφε-μπαρ (CoffeeShop), χωρίς τις προσθήκες που κάναμε για τις ανάγκες της δεύτερης εργασίας, αποτελούνταν από 7 κύριες κλάσεις. Αυτές μοντελοποιούν:

- 1. ένα άτομο(Person)
- 2. κάποιο ποτό (Drink)
- 3. χρήματα (Money)
- 4. μία παραγγελία (Order)
- 5. μία βάρδια (Shift)
- 6. κάποια πρώτη ύλη (Supply)
- 7. μία άφιξη στο κατάστημα (Arrival)

Η κλάση Drink έχει ως υποκλάσεις αλκοολούχα (Alcoholic Drink) και μη αλκοολούχα ποτά (non Alchoholic Drink) και κάθε μία από τις υποκλάσεις έχει ως υποκλάσεις κάποια ποτά. Αυτά είναι τα Alcoholic Drinks Beer, Rum, Tequila, Whisky και Wine και τα Non Alchoholic Drinks Coffee, Juice και Tea. Η κλάση Person αποτελείται από τις υποκλάσεις Client, Staff και Supplier που μοντελοποιούν τους πελάτες, το προσωπικό και τους προμηθευτές αντίστοιχα. Η κλάση Staff έχει ως υποκλάσεις τις Barista, Cashier και Server. Κάθε υποκλάση έχει κάποια Object και Data Properties που περιγράφονται αναλυτικά στην αναφορά της πρώτης εργασίας.

Για τις ανάγκες της δευτερης εργασίας υλοποιήθηκαν περιληπτικά τα παρακάτω:

- η κλάση Rank που αναπαριστά ένα αξίωμα ενός υπαλλήλου (Staff),
- προσθήκη υποκλάσεων στην κλάση Supply
- δημιουργία νέου τύπου ποτού (Cocktail)
- προσθήκη των ιδιοτητων serves, supplies, makes, isAlcoholic, packed, oversees και hasRank

Υλοποίηση

Η υλοποίησή μας ξεκίνησε με την μετατροπή ιδιοτήτων της οντολογίας μας σε αντίστροφες (inverse) και συναρτησιακές (functional) όπου ήταν εφικτό. Συγκεκριμένα, δημιουργήθηκε η νέα ιδιότητα serves με domain έναν Server και range κάποιο Order και ορίστηκε ως αντίστροφη (inverse Of) της υπάρχουσας ιδιότητας servedBy που έχει αντίστροφα domain και range από την serves. Παρόμοια, προστέθηκαν οι ιδιότητες supplies και makes ως αντίστροφες των ιδιοτήτων suppliedBy και madeBy αντίστοιχα. Σε κάθε περίπτωση, τα domain και range των νέων ιδιοτήτων αντιστρέφονται σε σχέση με εκείνα των αντίστροφων ιδιοτήτων τους. Δηλαδή, η ιδιότητα supplies έχει domain και range Supplier και Supply αντιστοιχα, ενώ η makes Barista και Order αντίστοιχα. Τέλος, η υπάρχουσα ιδιότητα birthday ορίστηκε ως συναρτησιακή, καθώς ένα άτομο μπορεί να έχει μόνο μία ημερομηνία γέννησης αλλά μία ημερομηνία γέννησης μπορεί να αντιστοιχεί σε παραπάνω από ένα άτομα.

Με στόχο να υλοποιήσουμε μία μεταβατική ιδιότητα δημιουργήσαμε την κλάση Rank η οποία αναπαριστά το αξίωμα ενός υπαλλήλου καθώς και την μεταβατική ιδιότητα oversees (επιβλέπει) με domain και range κάποιο Rank. Ακόμα, ορίσαμε την ιδιότητα hasRank με domain έναν υπάλληλο (Staff) και range ένα Rank. Για την κλάση Rank δημιουργήθηκαν τρία στιγμιότυπα, που αναπαριστούν τα τρία διαφορετικά αξιώματα που θεωρούμε ότι ορίζονται στο κατάστημα. Αυτά είναι τα supervisor, head και junior, με σειρά από το ανώτερο προς το κατώτερο αξίωμα. Ορίσαμε επίσης ότι ο υπάλληλος supervisor επιβλέπει τον υπάλληλο head και ο υπάλληλος head επιβλέπει τους υπαλλήλους junior.

Επιπλέον, για κάθε υπάρχον στιγμιότυπο τύπου Staff ορίστηκε η ιδιότητα hasRank. Συγκεκριμένα, ορίστηκε ένας supervisor και ένα head υπάλληλος για κάθε τύπου υπαλλήλου (Server, Cashier και Barista) και οι υπόλοιποι ορίστηκαν ως junior. Έτσι, καθώς η ιδιότητα oversees είναι μεταβατική, μέσω του γράφου της οντολογίας προκύπτει ότι ένας supervisor επιβλέπει τόσο τους υπαλλήλους με head rank όσο και τους υπαλλήλους με junior rank, που επιβλέπονται από τους υπαλλήλους με head rank.

Στη συνέχεια, με στόχο να προσθέσουμε περιορισμούς στην οντολογία μας, πραγματοποιήσαμε αλλαγές σε υπάρχουσες κλάσεις προσθέτοντας νέες ιδιότητες και υποκλάσεις. Δημιουργήσαμε τη νέα boolean ιδιότητα isAlchoholic που έχει domain κάποιο Drink και range true ή false. Επιπλέον, στην κλάση Supply προσθέσαμε υποκλάσεις ανάλογα με τον τύπο supply, και συγκεκριμένα τις υποκλάσεις Beer, Coffee, Juice, Rum, Tea, Tequila, Whiskey, Wine και Other Supply.

Συνολικά, ορίσαμε δύο τύπους περιορισμών: περιορισμούς has Value και some Values From. Οι **περιορισμοί has Value** έγιναν στην ιδιότητα is Alchoholic και διαχωρίζουν δύο κλάσεις, τις Alchoholic Drink (αλκοολούχο ποτό) και Non Alcholic Drink (μη αλκοολούχο ποτό), που ορίζονται από τους περιορισμούς τιμής true και false αντίστοιχα. Οι παραπάνω δύο κλάσεις ορίστηκαν ως ισοδύναμες με τις κλάσεις περιορισμού επειδή

θέλουμε να ισχύουν τόσο η αναγκαία όσο και η ικανή συνθήκη. Για παράδειγμα, για ένα αλκοολούχο ποτό, **ισχύουν**:

- 1. Η αναγκαια συνθήκη, που ορίζει ότι εάν ένα στιγμιότυπο ανήκει στην κλάση AlchoholicDrink τότε υποχρεωτικά στην ιδιότητα isAlchoholic έχει την τιμή true.
- 2. Η **ικανή συνθήκη**, που ορίζει ότι εάν ένα στιγμιότυπο έχει στην ιδιότητα isAlchoholic την τιμή true τότε πρέπει υποχρεωτικά να ανήκει στην κλάση AlchoholicDrink.

Πιο αναλυτικά, οι δύο περιορισμοί ορίζονται ως εξής:

q:AlchoholicDrink owl:equivalentClass
[a owl: Restriction; owl: onProperty q:isAlchoholic; owl: hasValue true]

q:nonAlchoholicDrink owl:equivalentClass [a owl: Restriction; owl: onProperty q:isAlchoholic; owl: hasValue false]

Οι περιορισμοί someValuesFrom έγιναν πάνω στην ιδιότητα 'made With', η οποία προϋπήρχε στην οντολογία μας. Υπενθυμίζουμε ότι έχει ως domain την κλάση Drink και ως range στιγμιότυπα της κλάσης Supply. Οι παραπάνω περιορισμοί διαχωρίζουν τα διάφορα είδη ποτών, όπου κάθε ποτό φτιάχνεται από κάποιο τύπο supply, αλλά όχι αποκλειστικά από αυτόν τον τύπο. Για παράδειγμα, η κλάση Wine (κρασί) ορίζεται ως η κλαση των ποτών που φτιάχνονται από τον τύπο supply WineSupply. Η κλάση Wine ορίζεται ως ισαδύναμη της κλάσης περιορισμού επειδή θέλουμε να ικανοποιείται και η αναγκαία συνθήκη αλλα και η ικανή. Πιο συγκεκριμένα:

- 1. **Ικανοποιείται η αναγκαία συνθήκη** που ορίζει ότι εάν ένα στιγμιότυπο ποτού Drink ανήκει στην κλάση Wine τότε θα πρέπει τουλάχιστον μία από τις τιμές της ιδιότητας 'made With' να προέρχεται από την κλάση WineSupply.
- 2. **Ικανοποιείται η ικανη συνθηκη** που ορίζει ότι εάν ένα στιγμιότυπο ποτού Drink έχει στην ιδιότητα 'made With' τιμές και από άλλες κλάσεις εκτός της WineSupply τότε και πάλι είναι ποτό Wine (μπορεί π.χ. να είναι κάποιο Cocktail).

Ενδεικτικά, παρακάτω παρουσιάζεται ο ορισμός των κλάσεων Wine και Juice. Όμοια ορίζονται και οι υπόλοιπες υποκλάσεις της Drink, δηλαδή οι Beer, Rum, Tequila, Whisky, Wine, Coffee, Juice και Tea.

q:Wine owl:subClassOf
[a owl: Restriction; q:Juice owl:subClassOf
[a owl: Restriction;

owl: onProperty q:madeWith; owl: onProperty q:madeWith;

owl: someValuesFrom q: WineSupply] owl: someValuesFrom q: JuiceSupply]

Οι περιορισμοί some Values From θα μπορούσαν να μοντελοποιηθούν και ως all Values From, ώστε κάθε τύπος ποτού να ορίζεται αυστηρά από έναν συγκεκριμένο τύπο Supply. Ωστόσο, προτιμήσαμε να χρησιμοποιήσουμε περιορισμούς some Values From ώστε να μπορέσουν να ενσωματωθούν στην ιδιότητα made With και άλλοι τύποι Supply, όπως για παράδειγμα πάγος, γάλα κτλ χωρίς να χρειάζεται η δημιουργία νέων ιδιοτήτων και κλάσεων. Ταυτόχρονα, η χρήση περιορισμού some Values From επέτρεψε τον ορισμό των ποτων τύπου Cocktail που περιγράφονται αναλυτικά στη συνέχεια. Γενικά, κάνοντας τις κατάλληλες προσαρμογές θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε οποιονδήποτε από τους παραπάνω

τύπους περιορισμών, ωστόσο για λόγους απλότητας της οντολογίας επιλέξαμε τον περιορισμό someValuesFrom.

Εκτός από τους περιορισμούς has Value και some Values From, χρησιμοποιήσαμε και την δυνατότητα που δίνει η OWL για ορισμό τομής κλάσεων δημιουργώντας την κλάση αλκοολούχων ποτών Cocktail. Σύμφωνα με τον περιορισμό some Values From, με τον οποίο ορίζονται οι υπόλοιπες κλάσεις ποτών, θεωρήσαμε ότι ένα Cocktail φτιάχνεται από χυμό (Juice) και ρούμι (Rum) και μπορεί να οριστεί ως ισοδύναμη με την τομή των κλάσεων Juice και Rum. Πιο συγκεκριμένα, εάν ένα ποτό φτιάχνεται από χυμό και ρούμι τότε θεωρείται και χυμός αλλά και ρούμι (λόγω του περιορισμού some Values From). Έτσι, ορίσαμε την τομή των δύο κλάσεων ως μία νέα κλάση, την Cocktail. Χρησιμοποιήσαμε και πάλι την ισοδυναμία, ωστέ εάν ένα στιγμιότυπο ανήκει στην κλάση Cocktail, τότε οπωσδήποτε στην ιδιότητα made With έχει τιμές που προέρχονται από Supply τύπου Juice και Rum. Αντίστροφα, εάν ένα στιγμιότυπο έχει στην ιδιότητα made With τιμές από τους παραπάνω τύπους, τότε ανήκει στην κλάση Cocktail.

Τέλος, δημιουργήσαμε την **ιδιότητα packed** που αναπαριστά ένα συσκευασμένο προϊόν. Θεωρήσαμε ότι αφού ολα το προιοντα παρεχονται συσκευασμενα στο καταστημα, η ιδιοτητα packed ορίστηκε ως subproperty στην ιδιότητα supplies. Ορίζοντας τις δύο ως ισοδύναμες καταφέραμε να εμφανίσουμε την ισοδυναμία μεταξύ των ιδιοτήτων supplies και packed.

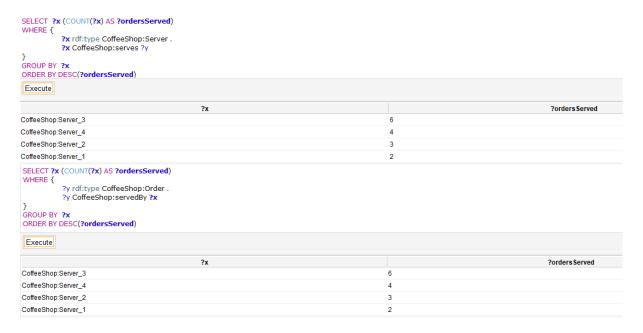
Ερωτήματα SPARQL

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εργασίας, υλοποιήσαμε ερωτήματα σε γλώσσα Sparql στο περιβάλλον του Protege. Στόχος μας ήταν να δημιουργήσουμε ερωτήματα που έχουν νόημα και αναδεικνύουν την ορθή σημασιολογία της εμπλουτισμένης οντολογίας. Τα ερωτήματα καθώς και τα αποτελέσματά τους παρατίθενται παρακάτω αναλυτικά

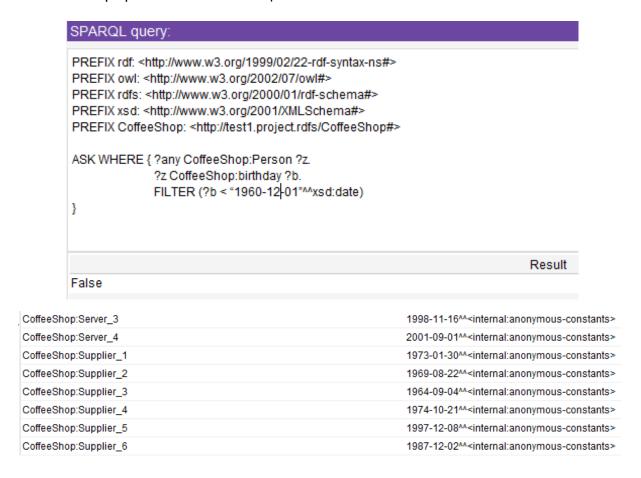
1. "Ποιους υπαλλήλους επιβλέπει ο κάθε υπάλληλος ανάλογα με την ιεραρχία στην οποία βρίσκεται." Το συγκεκριμένο ερώτημα υλοποιήθηκε ώστε να αναδείξει την σημασιολογία της μεταβατικής ιδιότητας oversees. Για παράδειγμα, παρατηρείται ορθά ότι οι υπάλληλοι που βρίσκονται πιο πάνω στην ιεραρχία, ανεξαρτήτου πόστου με το Rank supervisor επιβλέπουν όλους τους αντίστοιχους υπαλλήλους πάλι ανεξαρτήτου πόστου με χαμηλότερα ranks (head και junior).

Snap SPARQL Qu	iery:								
PREFIX CoffeeShop: http://test1.project.rdfs/CoffeeShop#">http://www.w3.org/2002/07/owl# PREFIX owl: http://www.w3.org/2002/22-rdf-syntax-ns# PREFIX rdfs: http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema# PREFIX xsd: http://www.w3.org/2001/XMLschema# SELECT DISTINCT (?who AS ?PersonStaff) (?what AS ?With _What _Rank _Oversees) (?whome AS ?otherPersonStaff) (?z AS ?that _has _Rank)									
WHERE {									
?who CoffeeShop:hasRank ?what. ?what CoffeeShop:oversees ?z.									
?whome CoffeeShop:hasRank ?z									
Order by ?who									
5.36.57.1110	Collegatiop.patista_1	Collegatiop.supervisor	Collegatiop.agiver_a	Colleganop.junior					
	CoffeeShop:Barista_1	CoffeeShop:supervisor	CoffeeShop:Server_4	CoffeeShop:junior					
	CoffeeShop:Barista_1	CoffeeShop:supervisor	CoffeeShop:Barista_2	CoffeeShop:head					
	CoffeeShop:Barista_1	CoffeeShop:supervisor	CoffeeShop:Server_2	CoffeeShop:head					
	CoffeeShop:Barista_2	CoffeeShop:head	CoffeeShop:Barista5	CoffeeShop:junior					
	CoffeeShop:Barista_2	CoffeeShop:head	CoffeeShop:Barista_3	CoffeeShop:junior					
	CoffeeShop:Barista_2	CoffeeShop:head	CoffeeShop:Barista_4	CoffeeShop:junior					
	CoffeeShop:Barista_2	CoffeeShop:head	CoffeeShop:Server_3	CoffeeShop:junior					
	CoffeeShop:Barista_2	CoffeeShop:head	CoffeeShop:Server_4	CoffeeShop:junior					
	CoffeeShop:Server_1	CoffeeShop:supervisor	CoffeeShop:Barista5	CoffeeShop:junior					
	CoffeeShop:Server_1	CoffeeShop:supervisor	CoffeeShop:Barista_3	CoffeeShop:junior					
	CoffeeShop:Server_1	CoffeeShop:supervisor	CoffeeShop:Barista_4	CoffeeShop:junior					
	CoffeeShop:Server_1	CoffeeShop:supervisor	CoffeeShop:Server_3	CoffeeShop:junior					
	CoffeeShop:Server_1	CoffeeShop:supervisor	CoffeeShop:Server_4	CoffeeShop:junior					
	CoffeeShop:Server_1	CoffeeShop:supervisor	CoffeeShop:Barista_2	CoffeeShop:head					
	CoffeeShop:Server_1	CoffeeShop:supervisor	CoffeeShop:Server_2	CoffeeShop:head					
	CoffeeShop:Server_2	CoffeeShop:head	CoffeeShop:Barista5	CoffeeShop:junior					

2. "Ο αριθμός των παραγγελιών που σερβίρει κάθε υπάλληλος" και "Πόσες παραγγελίες σερβιρίστηκαν από κάθε υπάλληλο". Τα ερωτήματα αυτά υλοποιήθηκαν ώστε να αναδείξουν την λειτουργία της αντίστροφης ιδιότητας servedBy-serves. Παρατηρούμε ορθά ότι το αποτέλεσμα των δύο ερωτημάτων είναι το ίδιο.

3. "Υπάρχει καταχωρημένο άτομο στην οντολογία που γεννήθηκε πριν τις 1-12-1960". Για το ερώτημα αυτό χρησιμοποιήσαμε την δομή ASK της sparql που επιστρέφει boolean αποτέλεσμα.

4. Το παρακάτω ερώτημα αναδεικνύει την ισοδυναμία των ιδιοτήτων packed και supplies, που όπως περιμένουμε βγάζουν τα ίδια αποτελέσματα εφόσον είναι ισοδύναμες.

```
Snap SPARQL Query:
                                                                                              Snap SPARQL Query:
PREFIX owl: <a href="http://www.w3.org/2002/07/owl#>">PREFIX owl: <a href="http://www.w3.org/2002/07/owl#">http://www.w3.org/2002/07/owl#</a>
                                                                                               PREFIX owl: <a href="http://www.w3.org/2002/07/owl#>">PREFIX owl: <a href="http://www.w3.org/2002/07/owl#">http://www.w3.org/2002/07/owl#</a>
PREFIX rdf: <a href="http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#">http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#</a>
                                                                                               PREFIX rdf: <a href="http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#">http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#</a>
PREFIX rdfs: <a href="http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#">http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#>
                                                                                              PREFIX rdfs: <a href="http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#">http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#</a>>
PREFIX xsd: <a href="http://www.w3.org.2001/XMLSchema">http://www.w3.org.2001/XMLSchema</a>
                                                                                               PREFIX xsd: <a href="http://www.w3.org.2001/XMLSchema">http://www.w3.org.2001/XMLSchema</a>
PREFIX CofShop: <a href="http://test1.project.rdfs/CoffeeShop#">http://test1.project.rdfs/CoffeeShop#>
                                                                                              PREFIX CofShop: <a href="http://test1.project.rdfs/CoffeeShop#">http://test1.project.rdfs/CoffeeShop#>
SELECT ?x ?z
                                                                                              SELECT ?x ?z
WHERE {
                                                                                               WHERE {
                ?x CofShop:supplies ?z
                                                                                                                #?x CofShop:supplies ?z
                 #?x CofShop:packed ?z
                                                                                                               ?x CofShop:packed ?z
            CofShop:Supplier_1
                                                                                                                          CofShop:Bottle_Juice
            CofShop:Supplier_1
                                                                                                                          CofShop:Ground_coffee
            CofShop:Supplier_1
                                                                                                                          CofShop:Oranges
            CofShop:Supplier_1
                                                                                                                          CofShop:Bottle_Tea
            CofShop:Supplier_1
                                                                                                                          CofShop:Bag_Tea
            CofShop:Supplier 2
                                                                                                                          CofShop:Beans Coffee
            CofShop:Supplier_3
                                                                                                                          CofShop:Bottle_Wine
            CofShop:Supplier_5
                                                                                                                          CofShop:Bottle_Beer
            CofShop:Supplier_5
                                                                                                                          CofShop:Bottle_Tequila
            CofShop:Supplier_5
                                                                                                                          CofShop:Bottle_Whisky
            CofShop:Supplier_6
                                                                                                                          CofShop:Ice
            CofShop:Supplier_6
                                                                                                                          CofShop:Milk
           12 results
```

5. Το τελευταίο ερώτημα αναδεικνύει τη σημασιολογία της κλάσης Cocktail. Σε ερωτήματα που αφορούν για παράδειγμα την κλάση Juice εμφανίζονται και στιγμιότυπα της κλάσης Cocktail, καθώς είναι υποκλάση της Juice. Επίσης σε ερωτήματα που αφορούν την ιδιότητα made With σε στιγμιότυπα Cocktail εμφανίζονται οπωσδήποτε Supply τύπου Rum και Juice.

